

בינ"ו ליקבה"ו
גיליון שבועי

אור צדיקים ישמח

דברים מחזקים ומשמחים
מאור תורתם ומעשיהם של הצדיקים
מאת הרב יוסף חיים דאבדא שליט"א
נתיבות

גיליון מס' 29

יום שישי י' טבת תשפ"ה

ערב שבת קודש

פרשת ויחי

נושא השיעור: מעלת למוד המשנה
הילולא דצדיקיא: רבי מכלוף אלחראר זיע"א

חתני הצדיק: רבי אברהם אמזאלאג זיע"א ורבי יעקב שריקי זיע"א

"מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך" (בפרשתנו מט, כ).

א. סגולת לימוד המשנה

כתב בספר "מדרש תלפיות" (סוף ענף אפוד, ד"ה גם ניתן): איתא בספר מזבח יעקב (דף יח ע"ב) משם האר"י הקדוש ז"ל, ש'אשר' היה עוסק בתורה ובמשנה יותר מאחיו [מהחיוב], ולאחר פטירתו של אדם, כשדנין אותו לגיהנם, קורא לכל שבט ושבט שיצילוהו משם, ואין קול ואין עונה, וכשקורא לאשר, משיב לו אשר: קראת מימך משנה, אם אומר לו הן, מיד מוציא אותו מגיהנם בזכות המשנה. וזהו שאמר הכתוב "מאשר שמנה" רצונו לומר שמנה אותיות משנה, בשביל שקרא המשנה, "והוא יתן מעדני מלך", רצונו לומר עדן של מעלה. ע"כ.

ודקדק הגה"ק רבי משה חליואה זיע"א מדרעא (שהשבוע ט"ז טבת יום הילולתו) בספרו הק' "פני חמה" (מהד' חדשה סוף פר' ויחי), היכן רמוז בפסוק זה שלימוד המשנה מציל את האדם מדינה של גיהנם, ותירץ בדרך רמז, דאמצע תיבת מאשר היא אש, אמצע תיבת שמנה היא מן, אמצע תיבת לחמו היא חם, נמצאו תיבות 'מן אש חם'. וראשי תיבות "מאשר שמנה לחמו והוא" הוא שלום, לרמוז לנו שאדם העוסק במשנה, שלום יהיה לו מן אש חם שהוא אש של גיהנם.

ומן החיד"א זיע"א הביא דברי האר"י הללו בכמה מקומות בספריו, ב"מורה באצבע" סי' ב אות מב, ב"מדבר קדמות" מערכת א אות נא, וב"שם הגדולים" מע' ספרים מע' ת' אות נו. גם הגה"ק רבי שעפטיל בנו של השל"ה זיע"א בצוואתו שבסוף ספר "יש נוחלין" (ס"ק כה) כתב "וקבלה בידי שאין אדם רואה פני גיהנם מי שהוא בקי במשניות".

ואחיו של השל"ה זיע"א בהגותו על ספר "יש נוחלין" (פרק ה, ענין תלמוד תורה) כתב: וכמה טובה כפולה ומכופלת אם תרגילו עצמכם שיהיו ספרי המשניות שגורים בפיכם, ובקיאים בהם בע"פ וכו' ואשרי מי שעושה כך, כי הוא דבר גדול וסגולה נפלאה, לטהרת הנשמה, ולהבריח הקליפות בהן במותו. וזאת תורת העולה, להעלות הנשמה למעלה למעלה, ובתוך הליכתה לא יוכלו לענותה בני עוולה, רק תלך בדרך ישרה וסלולה, ודרך הקודש יקרא לה.

ובספר הק' "ראשית חכמה" (שער הקדושה פרק יז סעי' צז) כתב: עוד התיקון לאות ברית ג"כ ע"י עסק התורה, שמי שפגם בנשמה תיקונו ע"י עסק התורה בששה סדרי משנה.

וכתב האדמו"ר הקדוש רבי יצחק מאיר מורגנשטרן שליט"א בספרו "נשמתין חדתין" (ויחי עמ' תקפז): ולא רק להציל מגיהנם בעוה"ב, מסוגלת גירסת המשניות, אלא גם להרוג היצר הרע ולהכניעו (ולהינצל על ידי זה מאשו של היצר הרע שהוא הגיהנם בעולם הזה), וכדדייק סגולה זו

בשל"ה הקדוש (מסכת חולין תורה אור אות קו) מדברי התקוני זוהר עיי"ש. עכ"ל. (וכן היה שגור בפי הגה"ק **מוהרא"ש מיבניאל** זיע"א שאמירת ח"י פרקים מידי יום הורגת את היצר הרע). וגם לעניין פרנסה מסוגל למוד המשנה, כמו שהביא שם מספר "אמרי פנחס" להגה"ק **רבי פנחס מקוריץ** זיע"א (ח"א עמ' תמו בהוצאה החדשה) שציוה ללמוד בכל יום פרק משניות ואמר שזו סגולה להמשיך הפרנסה, שמשנה בגימטריא פרנסה. וכן הביא מהגה"ק **רבי חיים פלאגי** זיע"א בספרו "גנזי חיים" (בקונ' תשובה מחיים אות מט) שכתב ששמע מתלמיד חכם אחד כי בדורנו נתמעטה הפרנסה הרבה כי נתמעט לימוד המשניות ממה שהיה זאת לפני, ומי שירבה בגירסת המשנה תתרבה לו הפרנסה. ע"כ.

ובזה יש לפרש "מאשר שמנה לחמו" כלומר שעיקר לימודו במשנה והוא לחם חוקו, ובזה "והוא יתן מעדני מלך" שיש לו עשירות מופלגת ואף לאחרים יכול לתן מעדני מלך. ובזה יובן למה נאמר מאשר ולא אשר וכמו שדקדקו המפרשים ז"ל, דבא לרמוז שלא רק אשר יתן מעדני מלך, אלא כל מי אשר שמנה – משנה לחמו, ולכן נאמר מאשר לרמוז לנו לדרוש אותו מלשון סיבה: מאחר ושמנה לחמו לכן והוא יתן מעדני מלך ודו"ק.

ב. מעלת לימוד ח"י פרקי משנה

התפרסם בישראל זה מאות בשנים העניין ללימוד או לקרא ח"י פרקי משנה כל יום ובזה מסיימים את כל הששה סדרים כל חודש (כ"ט ימים). וראה על מקור ויסוד מנהג זה, במבוא לספר "משנת החודש" בהוצאת הרב גדי בן שלוש שליט"א ואכמ"ל. ונהגו בזה הרבה מגדולי הדורות ושלומי אמוני ישראל בהרבה ארצות.

וכתב הגה"ק **רבי חיים מוולוז'ין** זיע"א בספרו "כתר ראש" (אות נה): סגולה להתמדה ולהבין הפשט, ללימוד ח"י פרקים בכל יום, ולחזור ב' או ג' פעמים ליום עד שיורגל בע"פ. ואשרי מי שבא וכו' ותלמודו בידו. וטוב להיות בקי במסכת אחת היטב מהרבות בלא כונה. ע"כ.

וכותב הגה"ק **רבי אליעזר שלמה שיק** זיע"א מיבניאל בספרו "רגעי מוהרא"ש" (עמ' מב) על ימי בחרותו: ובכל יום כשלמדתי וגרסתי ח"י פרקים משניות, זה הכניס בי תשוקה עצומה להתחיל ללימוד תורה הקדושה, בכל יום כשגרסתי ח"י פרקים משניות, הרגשתי איך שזה מטהר אותי לגמרי, עם כל זה הייתי צריך ללחום עם עצמי ללימוד ולגרוס בכל יום ח"י פרקים משניות. ע"כ.

אמר רבינו הקדוש **רבי נחמן מברסלב** זיע"א בספרו הקדוש "שיחות הר"ן" (אות יט): 'נכספתי להמשיך את העולם אל עשיה, שיהיה חיוב אצל כל אחד ואחד ללמוד כך וכך בכל יום ולא יעבור וכיוצא. ואמר שאפילו אותן האנשים הרחוקים מן הקדושה מאד שנלכדו במצודה רעה עד

שרגילין בעברות חס ושלום רחמנא ליצלן רחמא לשזבן. אף על פי כן כח התורה גדול כל כך עד שיכולה להוציא אותם מן העברות שרגילין בהם חס ושלום. ואם יעשו להם חוק קבוע וחיוב חזק ללמוד בכל יום **כך וכך** יהיה איך שיהיה בודאי יזכו לצאת ממצודתם הרעה על ידי התורה כי כח התורה גדול מאד¹.

וכתב ע"ז הגה"ק **הצדיק מיבניאל** זיע"א (דרשות מוהרא"ש ח"א עמ' קסט, ובעוד מקומות): וקבלה בידי אנשי שלומינו, ש"כך וכך" שאמר רבינו ז"ל הוא לימוד ח"י פרקים משניות בכל יום, שעל ידי זה זוכים לטהרת הנפש, ותיקון זה הוא גדול כל כך ואפילו **למוהרנ"ת** ז"ל אמר רבינו ז"ל שיאמר ח"י פרקים משניות (שיחות הר"ן סי' קפ"ה¹) ואף על פי שמוהרנ"ת ז"ל היה למדן גדול שסיים עוד לפני החתונה כמה פעמים ש"ס וידע את כל התוספות של כל הש"ס בע"פ, בכל אופן נתן לו רבינו ז"ל תיקון כזה לומר ח"י פרקים משניות, כי דבר זה מטהר ומזכך את הנפש מאד, וע"י זה זוכים אחר כך לתבונות התורה לעומקה. עכ"ל.

הגה"ק **רבי אברהם אזולאי** זיע"א מזאויא דסידי רחאל, בספרו "אבא במ" (פ' במדבר) עה"פ (במדבר א, טו) "לנפתלי אחירע בן עינן" כותב: בגמ' כל המשביע עצמו מדברי תורה ולן אין מבשרין אותו בשורות רעות שנאמר "ושבע ילין בל יפקד רע", וידוע אין רע אלא מי שמשחית זרעו כמ"ש "ער בכור יהודה רע", ואיתא במפרשים ז"ל סגולה להינצל מפלונית ילמוד בכל לילה ח"י פרקים משנה וחי בהם. וזה אפשר לנפתלי אותיות ת"פ לליו"ן, לומר סגולה ינצל מת"פ שהיא פלונית, כשתלך ללון – אח"י אמור ח"י פרקי משנה ובזה תנצל מן ר"ע כנ"ל. אבל תינח אם יודע ללמוד ח"י פרקי משנה, ואם אינו יודע ב"ן ר"ת במאי ניצול מת"ף, לזה אמר עינן ר"ת יעשה עצמו נשבר נדכה, דהיינו יאחז במדת הענוה ביותר והעניו אין יצר הרע שולט בו כמ"ש ז"ל. ע"כ.

מספרים על **מן אביר יעקב אביחצירא** זיע"א שהיה אומר בכל לילה ח"י פרקי משנה בעל פה². וכששמע שהגה"ק **רבי משה חליואה** זיע"א ממחוז דרעא אומר גם הוא בכל יום ח"י פרקי משנה בעל פה, נסע אליו לדרעא כדי לבקרו. כשהגיע רבי יעקב, יצא לקראתו רבי משה חליוא כדי להקביל את פניו, אמר לו רבי יעקב: שמעתי עליך שאתה יודע לומר בכל יום ח"י פרקי משנה בעל פה. אם תאמר לי עכשיו ח"י פרקים בעל פה, ארד מעל הבהמה ואכנס לביתך לבקרך, אך אם תטעה בהם, לא ארד מעל הבהמה ואמשיך בדרכי. רבי משה עמד ואמר בעל פה ח"י פרקי

1 שם כתוב: לכמה אנשים צוה לומר ח"י פרקים משניות בכל יום. אומנם בס' אבניה ברזל (אות ט) שבתו"ס "כוכבי אור" מובא שרבינו מסר תיקון זה לרבי נתן בתחילת התקרבותו.

2 זה לשון בנו הגה"ק **רבי אהרן** זיע"א בהקדמתו לספריו אביו: ולילה ללילה יחזה דעת ששה סדרי משנה בע"פ בפיו היו שגורות, בכל לילה ח"י פרקים לומד בקדושה ובטהרה. ונינו הגה"ק **באבא מאיר** זיע"א בהקדמתו לספרו "שערי תשובה" כותב: חסדאה איהו וחסדאין מילוי, כל מילי דאבות וברכות עבד להו נטירותא יתירתא ועילוי, ומשנה לא זזה ממקומה עשויה פרקי"ם, אגב שיגרא דלישנא היה קוראה על פה בכל יום ח"י פרקים חכו ממתקים.

משנה, ורבי יעקב הקשיב בעל פה, וראה, שאכן רבי משה אמר אותם בדייקנות, ומיד ירד מעל הבהמה ונכנס לביתו לבקרו.

גם נכדו **סידנא באבא סאלי** זיע"א נהג ללמוד בכל יום ח"י פרקי משנה עם פירוש. וכשהזקין וכהו עיניו העמיד שני אברכים שיקראו בביתו בכל יום ח"י פרקים ואף שילם להם על כך, וכשנרפאו עיניו חזר לקרא בעצמו, וגם המשיך לשלם לאברכים על מנת שיקראו גם הם. ונהג הבאבא סאלי הקדוש לומר: כי כל יהודי פשוט צריך להיות רגיל בקריאת ח"י פרקי משנה בכל יום ויום. (ישראל סבא קדישא, עמ' 128-130).

וידוע שבשנותיו האחרונות ביקש מהגה"ק **רבי יורם אברג'ל** זיע"א שיקרא עבורו בכל יום ח"י פרקים, ובכל חודש היה משלם לו בעין יפה, ועוד הבטיח לו עבור זה הבטחה גדולה שלא יפרדו לעולם. והרב יורם היה רגיל לומר כי ח"י פרקים היא התרופה נגד הרהורים רעים.

סיפר לי הגה"צ **רבינו נסים מויאל** זיע"א על הרה"ק **רבי מישאן מיארא** זיע"א מאיליג שהיה לומד ח"י פרקי משנה בכל יום. וכן סיפר לי נכדו של הצדיק **רבי אהרן כהן** זצ"ל מאיליג – נתיבות, שסבו היה לומד בכל יום ח"י פרקים, ובהפסקה שהיתה לו בעבודה היה תופס את ספר המשניות ולומד. וכן נהג בזה מור זקננו הרה"צ כמוה"ר **רבי יחיא פרץ** זיע"א מטבריא. וראה בספר "אבני קודש" (בתו"ס קהלת יהודי דבדו) להרב אליהו רפאל מרצייאנו שליט"א, שבכמה וכמה מצבות המובאים שם של יהודי דבדו, מוזכר שהנפטר היה זהיר בקריאת ח"י פרקי משנה.

ג. לימוד בגירסא

כתב **השו"ע** (או"ח, נ, א): קבעו לשנות אחר פרשת התמיד פרק איזהו מקומן וברייתא דרבי ישמעאל, כדי שיזכה כל אדם ללמוד בכל יום מקרא משנה וגמרא. כתב ע"ז **מגן אברהם** (ס"ק א): דוקא בזמניהם שהיו מבינים לשון תרגום, אבל עכשיו שאין מבינים צריכין ללמוד ולהבין דאם לא כן אינו נחשב ללימוד, דדוקא בתפלה אף שאינו מבין הקב"ה יודע כוונתו, אבל אם אומר המשנה ואינו מבין אינו נקרא לימוד לכן צריכין ללמוד הפירוש. עכ"ל.

ועל דבריו כתב הגה"ק **רבי יצחק אלפיי** זיע"א בספרו הק' "יאיר נתיב" (נתיב צו – צח), כבר ידוע למר מה שתירצו המפרשים, שמי שלומד המשנה גם אם הוא יודע פירוש המלות לבד, די ונחשב לו ללימוד, זהו קיצור כללות דברי קודשם שרשום בזכרוני. ולענ"ד זה מדוקדק בהתחלת דברי הרב מגן אברהם ז"ל שכתב בזה"ל נראה לי דוקא בזמניהם שהיו מבינים בלשון תרגום עכ"ל, משמע מזה שדי וסגי להם בהבנת המלים ואף על פי שאינם יורדין לעומקן של דברים, וזהו ביאור 'מבינים בלשון תרגום' שהיא הבנה פשוטה ביאור המלה ממש בשטחיותה מבלי לירד בה לעומקה של ההלכה.

ודבריו של הרב מגן אברהם ז"ל אינם סותרים דברינו הנ"ל [שגם בלי להבין כלל נחשב לימוד], כי גם אנחנו יכולין לומר ולתרוץ שעל ידי רוב הגירסא כפעם בפעם אז יבוא לו הבנת הדברים וגם על בוריין בגירסא תדירא.

ועוד יש לומר, שהלומד הזה בגירסא אף על פי שאינו מבין וגם לא הבנת המלות, הוא נקרא הוגה בתורה ולימודו מעולה נחשב, כי יש לו על מי לסמוך על מאמר הש"ס הנ"ל משם רבא דאמר ליגרס איניש ואף דלא ידע מאי קאמר (ע"ז יט ע"א)³ ובודאי הגמור לא נעלם מעיני הרב מגן אברהם ז"ל הש"ס הנ"ל ושאין שום חולק עליו, אלא בודאי עצה טובה קמשמע לן הרב מגן אברהם ז"ל לזרז לכל אחד ואחד מישראל שישתדל בכל מאי דאפשר לו ללמוד עם הבנה ואפילו שטחית ובהבנת פירוש הדברים שמוציא מפיו, ואם אי אפשר לו ילמוד אפילו בלא הבנה כלל ויחשב לו ללימוד טוב ומועיל ויש לו שכר על זה בעולם הבא, ונקרא קובע עתים לתורה בלימודו זה ולעתיד לבוא מסבירים לו הכל.

ומה שכתב הרב מגן אברהם ז"ל בתשלום דבריו 'אינו נקרא לימוד', לאו לעיכובא איתמר אלא לחזק להלומדים שישתדלו היטב וילמדו גם הפירוש, וחומרא זו שהחמיר בדבריו לא איתמר אלא לזירוזי. האם אפשר שיעלה על דעת ושכל אנושי לומר שמי שאינו יודע אף מלה בלשון הקודש ואין לו ספר בלע"ז מספרי וכתבי הקודש תשב בטל ולא תלמוד עבור שאינך מבין או אין לו מי שילמדהו, חס ושלום.

כי דברי תורה בלשון הקודש עושים פעולתן ויוצא ידי חובתו בהם, לא רק בתפלה ובלמוד, אלא הוא הדין בעשיית המצוה וחובתה, וראיה מקריאת המגילה שאם קראה ללועז בלשון הקודש יצא ידי חובתו אף על פי שאינו מבינה, אשר לא כן אם קראה ביתר הלשונות אם מבינם יוצא ידי חובתו ואם לאו לא ורק בלשון הקודש ובכתב אשורית מועיל לו גם אם לא מבינם היות וכל דיבור ודיבור של מקרא משנה ש"ס אגדה והלכה שאדם לומד לקיים מצות השם והגייתו בהם ממנו נבראים מלאכים מליצי יושר עליו ונחשב לו שכר טוב על זה ונקרא הוגה בתורה.

וכו' והשם שהנחנו בדרך אמת להבין שלעולם לימוד הגרסא מועיל וממנו יבוא לו להאדם להתחכם בכל מקצועות לימודיו, אף על גב דמתחילתו לא היה מבינו והיה לומדו בשיבוש ולא ידע מאי קאמר בו, בכל זאת מובטח הוא בהשם אלהיו שסופו להתחכם בו כשלומדו לשמה, כי

---

³ ז"ל הגמ': אמר רבא לעולם ליגריס איניש ואע"ג דמשכח ואע"ג דלא ידע מאי קאמר, שנאמר "גרסה נפשי לתאבה", גרסה כתיב ולא כתיב טחנה ע"כ. ופרש"י שם, גרסה, לשון גרש וכרמל שלא היה טוחן הדק אלא כרחים של גרוסות המחלקין חיטה לשנים או לארבע לצורך מאכל. גרסה נפשי לתאבה, מרוב תאוותי לתורה הייתי שובר לפי היוכלת אע"פ שאיני טוחנה הדק להיכנס בעומקה. עב"ל.

הקדוש ברוך הוא לא ימנע טוב להולכים בתמים והיה העקוב למישור ולתורה מפז נבחרה. ע"כ לשונו.

ובספר "אורחות צדיקים" (שער התורה) כתב שאותן הלומדים הרוצים מתחילת למודם להעמיק חקר בכל דבר, עי"ז יוצא שרבים מהם פורשים מן הלמוד מרוב הטורח, וכן שעי"ז עוסקין בשגעון ובליצנות ובמיני תחבולות ואין להם יראת שמים. אבל אם היו לומדים בדרך שהורונו רבותינו לעולם לגיריס איניש ואע"ג דמשכח ואע"ג דלא ידע מאי קאמר, עי"ז היו מתמידים בלמודם והיו בקיאים בתלמוד והיו מתאווים ללמוד כי היה להם לב להבין בקל, והיה האדם בא ללמוד לעולם, נים ולא נים תיר ולא תיר וכו' עכ"ד. (וכ"כ כיו"ב בסה"ק שיחות הר"ן לרבינו נחמן מברסלב זיע"א סי' עו).

ובזה יש לפרש את הפסוקים בתהלים (קיט, כ-כא) "גרסה נפשי לתאבה אל משפטיך בכל עת: גערת זדים ארורים השוגים ממצותיך". 'גרסה נפשי' כלומר למדתי תורה בדרך גירסא ועי"ז זכתי 'לתאבה' לקבל תאבה וחשק ללמוד⁴, וזה גרם לי ג"כ 'אל משפטיך בכל עת' שאני בא ללמוד בכל זמן ובכל מצב אפי' נים ולא נים וכו' כמ"ש באורחות צדיקים הנז' על הלומד בדרך זו.

ומאחר שכמה חכמים בעיניהם מתלוצצים על הלומדים בדרך זו ועי"ז מחלשים את לבם, כי נלוו אלו בדבריהם לעצת היצר השוקד כבר בתחבולותיו נגד שיטה קדושה זו, ונמצאו רבי"ם קמי"ם עליהם. לכן אמר "גערת זדים ארורים" שהקב"ה תפקידו לגעור בזדים הנ"ל ולגרשם מעל הלומדים, שלא יכנסו דבריהם באוזניהם ח"ו, ובאר ואמר שאלו הזדים הם 'השוגים ממצותיך' כלומר ששגיאתם הוא ממצותיך כלו' שטעותם היא מתוך מצוות ה' עצמם, כי אומרים שאין זה נחשב למוד אך דבריהם מהבל ימעטו. (וראה מה שהאריך בזה הגה"ק רבי אליעזר שלמה שיק זיע"א בקונטרס "סדר דרך הלמוד").

ובזה יש לפרש נמי את דברי התנא (אבות פ"א משנה טו) 'שמאי אומר עשה תורתך קבע אמור מעט ועשה הרבה' ר"ל אם רצית שתהיה תורתך בדרך קבע ולא תתרשל מלימודך, אמור מעט, כלומר שיהיה למודך בדרך גירסא כמבאר באורחות צדיקים הנז', ובזה ועשה הרבה כי תתמיד בלמודך ותתאוה ללמוד. ובזה גם תהיה לך יראת שמים ותהיה מקבל את כל האדם בסר פנים יפות.

צא וראה מה שכתב הגה"ק רבי יעקב קטינא זיע"א מחוסט בספרו "רחמי האב" (ערך לימוד): עוד זאת אומר לי לבי עצה טובה למי שלא זכה ולא השיגה ידו בתורה או מי שטרוד מאוד בעסקיו ודאגות ואין דעתו צלולה ללמוד בעיון, שילמוד בכל יום דף גמרא ופרק משניות באמירה בעלמא

---

4 וזה חוץ מדברי רש"י הנ"ל שכ' שלמוד זה בעצמו נובע מתוך תאוות הלמוד.

כלומד הזוהר אף שאינו מבין מה קאמר, כי הלשון מסוגל לנפש ובלתי ספק שישאר עב"פ קצת בלבו. ואני הכרתי סנדלר אחד שלא היה לו יד בלימוד והיה גומר בכל שנה סדר הש"ס באמירה בעלמא והיה צלם אלקים על פניו כאחד הגדולים. עב"ל.

ה' ברחמיו יזכנו לעשות רצונו ורצונו ולעבדו בלבב שלם כיר"א

לכבוד נשמת

מו"ז עט"ר הרה"ק

רבינו מכלוף אלחראר ב"ר יעקב

זיע"א

נתבש"ם י"ז טבת תרע"ז

תנצב"ה

תולדותיהן של צדיקים

מתולדותיו ואורחות חייו של מר זקנו, אדוננו מורנו ורבנו

הרב הקדוש רבי מכלוף אחראר זיע"א

לרגל הילולתו החלה ביום שישי י"ז טבת

–מאה ושמונה שנים לפטירתו–

רבינו זיע"א נולד בעיר המהוללה, עיר של חכמים ושל סופרים 'איליג' הסמוכה ל'תיזנית' אשר במחוז העיר אגאדיר שבמרוקו, לאביו רבי יעקב זיע"א ולאמו מרת זוהרא ע"ה.

שמו של רבינו נודע לתהילה כחכם גדול בתורה ומופלג בחסידות. הוא נקרא בפי כל 'לחזאן מכלוף' תואר השמור ל'תלמידי חכמים רשומים' במרוקו, ובהם גם גדולי עולם ומצוקי תבל.

גם יוצאי חלציו של הצדיק זכו לכבוד ולהערכה בזכות אביהם הגדול, ולשמותיהם הצמידו את העובדה שהם בני הרב, לדוגמא 'יצחק לחזאן מכלוף' 'לאאל חנינא לחזאן מכלוף'.

אף השריפים (ערבים מכובדים מזרע נביאם ימש"ו) שהיו בעיר איליג נשאו בליבם את זכרו של החכם הקדוש והנערץ שחי בעירם, ושנים רבות אחרי פטירת רבינו כשהיו מבקרים אצל חתנו הצדיק רבי יעקב שריקי זיע"א היו שואלים בשלום 'בנת לחזאן' (בת הרב) כשכוונתם לאשתו מרת חנינא ע"ה - בתו הקטנה של רבינו.

בכתובה של נכדת רבינו (מרת זוהרא עמאר ע"ה מאשקלון) משנת תרח"ץ בכתב יד הגאון רבי סלאם אסבאג זיע"א רבה של איליג, נזכר רבינו בזה הלשון: 'כבוד השם הטוב, החכם השלם, רודף צדקה וחסד, המנוח כמוה"ר מכלוף המכונה אחראר נ"ע'.

בי"ז טבת תרע"ז בעת אשר שהה רבינו בעיר הגדולה קזבלנקה אצל בנו הגביר המרומם איש החסד רבי נסים אחראר זצ"ל, נתבקש רבינו בישיבה של מעלה ועלתה נשמתו בסערה השמימה. מנוחתו כבוד בבית העלמין הישן בקזבלנקה סמוך

ונראה לציונו של הרה"ק המלוב"ן רבי דוד לסקאר זיע"א ושל הצדיק הקדוש רבי חיים פינטו זיע"א הקטן.

על מצבת קודשו נחרטו המילים הבאות: 'מצבת קבורת החכם השלם החסיד העני והכולל והוותיק כמוהר"ר מכלוף אלחרר ז"ל נלב"ע יום ה' בשבת טו"ב לחודש טבת שנת עזר"ת לפ"ק תנצב"ה'.

זרע צדקות מצמיח ישועות

מידה מיוחדת ובולטת באישיותו של רבינו, היתה מידת החסד והצדקה במידה מופלאה. ביתו של רבינו היה אכסניה של תורה לתלמידי חכמים מאיליג ומחוצה לה. בביתו התקבצו החכמים ועסקו יחד עמו בתורה, כשפרנסתם מצויה להם ברווח מידו של רבינו אשר זיכהו ה' לשני שולחנות שולחן התורה הקדושה והנאמנה ושולחן העושר הגשמי למען התורה והעניים.

מנהג חזק היה אצל רבינו, שלא תעבור עליו שבת קודש מבלי שלפחות עשרה עניים יהיו סמוכים על שולחנו הטהור במשך כל השבת. בהקשר לכל מספרים זקני 'איליג', מעשה נורא:

מוסר נפשו על הכנסת אורחים

הדבר קרה ביום שבת קודש כ"ז אדר תרס"ו, בתו הגדולה של רבינו מרת זוהרא ע"ה אשר היתה נשואה לאדמו"ר הקדוש רבי אברהם אמזאלאג זיע"א בעל ה'ויאמר אברהם', נפטרה לבית עולמה בעצם יום השבת כשהיא אך בסביבות גיל העשרים לחייה, בהותירה אחריה את בנה יחידה, עולל כבן שנה וחצי (הלא הוא האדמו"ר הקדוש רבי סלאם אמזאלאג זיע"א מאשדוד).

אשת רבינו, אשר דבר האסון נודע לה, לא רצתה לצער את בעלה הגדול ביום שבת קודש, אך לבסוף כוחותיה לא עמדו לה והיא נאלצה לבשרו את הבשורה המרה על פטירת ביתם בטרם עת ר"ל.

כששמע רבינו את הבשורה הקשה, נתאזר בגבורה ולא איבד את עשתונותיו, ואף ביקש מאשתו להתאפק ולא לתת שום הרגשה בבית שאירע דבר. כמו כן דאג רבינו שהדבר לא יתפרסם כלל בעיירה עד צאת השבת, ונימוקו עמו, שאם יתפרסם הדבר

ויורגש, הרי שאותם עניים הסמוכים על שולחנו יחושו שלא בנוח, ולא יוכלו להעביר את השבת באש"ל כראוי וכדת היום.

ממעשה זה ניתן לראות בעליל את רב כוחותיו ותעצומות נפשו של רבינו בעבודת ה'. שאר בשרו של רבינו (נכד אחותו הצדקת מרת טאנא ע"ה) כ"ק הגה"צ רבי אליהו שריקי זיע"א רבה האחרון של איליג ובא"י רב מושב כסלון, היה רגיל לספר סיפור זה ולהתפאר בכך שזכה להיות ממשפחתו של צדיק כזה.

למען ירושלים לא אשקוט

את העיר איליג, כמו את שאר ערי וכפרי מרוקו, פקדו לעיתים קרובות שדרי"ם (שלוחי דרבנן) מארץ הקודש, אשר הגיעו בכדי לאסוף תרומות מאת הציבור עבור החזקת התורה והעניים בארץ הקודש. אותם שדרי"ם זכו בדרך קבע להתאכסן בבית רבינו כל ימי שהותם בעירו, בכבוד גדול, כשרבינו אף טורח בעבורם בהשגת התרומות. בכמה פנקסי שד"רים מאותה תקופה, שנתגלו לאחרונה, מוזכר שמו של רבינו בתוארי כבוד והם מציינים שרבינו טיפל בעניין נדבתם.

נכדת רבינו הצדקת מרת פריחא בוזגאלו ע"ה סיפרה בשם אמה הצדקת לאלא חנינא ע"ה בת רבינו, כי למרות שכל אנשי הקהילה חפצו לזכות לארח בביתם את השד"ר מארץ הקודש שהיה נקרא בלשונם 'חכם דירושלים', אומנם כאשר ראו כי רבינו חפץ במצווה זו מיד היו שבים אחור, ומכופפים ראשם כאגמון בפניו.

מעשה אבות סימן לבנים

אחד מצאצאי רבינו, הרה"ג ר' יעקב אלחרר זצ"ל ראש כולל 'מעלות דוד' בעיה"ק ירושלים ת"ו ציין כי את מידת החסד והצדקה ובפרט עם עמלי תורה ראו בחוש גם אצל צאצאי רבינו לדורותם. וסיפר על אביו רבי דוד אלחרר זצ"ל נכד רבינו, כי באחת הפעמים כשבאו שלוחי מצוה לעירו 'קזבלנקא' בכדי להתרים את הציבור עבור מוסדות התורה, היה מי מהקהל שעמד בפניהם למנוע מהם זאת. אזי קם רבי דוד ודיבר עם הציבור בנועם מילים באומרו: רבותי, לאן הגענו, היכן נשמע כדבר הזה לסרב להחזקת התורה ולומדיה!?

זרע קודש

על הקדושה שהחדיר רבינו ביוצאי חלציו ניתן ללמוד מהעובדה הבאה, אותה סיפרה נכדת רבינו, הצדקת מרת פריחא בוזאגלו ע"ה. בילדותה בעיירה 'איליג' כשהיתה אמה הצדקת מרת חנינא ע"ה בתו הקטנה של רבינו זיע"א, שולחת אותה כפעם בפעם לקנות דבר מה הנחוץ לבית - מן המכולת. היתה קודם לכן מזהירה אותה בשבע אזהרות, שבאם תראה מרחוק את החכם רבי מישאן מייארא זיע"א יושב על אם הדרך ועוסק בתלמודו, כדרכו לעיתים קרובות, שלא תהין חלילה לעבור כנגדו, אלא עליה לשוב לבית בחזרה ולוותר על הקניה הנחוצה. ואכן לא אחת קרה שכאשר יצאה הבת מהבית, ראתה את הרב יושב בדרך, וחזרה ושבה על עקבותיה, ואמה הצדקת היתה משבחת אותה על כך, ולא מביעה שום צער על עיכוב הקניה.

חרדת קודש

אחת מנכדותיו של רבינו סיפרה, כי בילדותה נזרקה מפיה מבלי כוונה מילה שהשתמעה ממנה פגיעה בכבוד הסבא הקדוש (היה זה שנים רבות אחרי פטירתו). אמה שהינה בתו של רבינו, הזדעזעה למשמע אוזניה, ובחרדת קודש ואמונה תמימה אמרה לבתה: 'דעי לך בתי, כי מחר בבוקר כשתקומי משנתך, תמצאי שהפה שלך עבר לצוואר'. הבת נפחדה מאד מדברי אמה הצדקת, והתחרטה מאד. כראות אמה כי חרטתה כנה, הרגיעה אותה באומרה סר עוונך, ובעזרת ה' לא תיענשי.

"שבע יפול צדיק וקם"

נכד רבינו רבי שלמה שריקי זצ"ל מירושלים, סיפר את ששמע מהצדיק רבי מרדכי בן עבו זיע"א מנתיבות, שפעם עסקו בבניית בית עבור רבינו, וכאשר סיימו לבנותו, נחרב הבית ונפל. ציווה רבינו לבנותו שוב, ושוב נחרב הבית, וכך חזר מעשה שמיימי זה על עצמו כמה וכמה פעמים. בפעם השביעית, כאשר נחרב הבית, נענה רבינו ואמר: הפעם אם יחרב הבית אין לבנותו שוב! ואכן בנו שוב את הבית והפעם נשאר הבית יציב על עמדו, ויהי לפלא.

גילוי אליהו הנביא

נכד רבינו, רבי שלמה אלחרר הי"ו מקרית שמונה, סיפר ששמע מנכד אחות רבינו, הלא הוא החכם השלם רבי אברהם בוגאנים זצ"ל (חמיו של הגאון רבי שלמה בן חמו

שליט"א רבה של קרית גת), כי מקובל בידו אשר רבינו זיע"א זכה לגילוי אליהו הנביא ז"ל. וכך מקובל גם אודות חתן רבינו, הרה"ק רבי אברהם אמזאלאג זיע"א. וידוע מה שאמר מרן הקדוש רבינו מאיר אביחצירא זיע"א שאליהו הנביא היה רגיל ומצוי במרוקו.

נכדו הקרוי על שמו הטהור

בסביבות שנת תרפ"א היתה בתו הקטנה של רבינו מרת חנינא שריקי ע"ה בהריון, והנה נגלה אליה אביה הקדוש בחלום ואמר לה 'אני בא אליך לזמן קצר'. בתום חודשי הריונה נולד לה בן זכר ונקרא שמו בישראל 'מכלוף' על שמו הטהור של רבינו. הילד גדל ולמד בהתמדה אצל מלמדי התשב"ר באיליג הרבנים הצדיקים רבי אליהו ריבוח זיע"א ורבי מכלוף לוגאסי זיע"א, לאחר מכן גלה במסירות נפש למקום תורה אל העיר מוגאדור ושם למד שנים רבות באחת מהישיבות שבה, כשלאחר מכן שב לעירו.

יהודי איליג מספרים עליו שהיה חכם מופלא, שקדן וחסיד, ותפילתו היתה אורכת זמן רב. לפני פטירתו ביקר בעיר מוגאדור ונשא שם דרשה על חכם אחד שנפטר, והפליא את הקהל מחכמתו. מיד לאחר מכן חזר לעירו והודיע שקיצו קרב, התכונן בסילודין לעזיבתו את העולם, ונתבש"ם מספר ימים לאחמ"כ, בהיותו רק כבן כ"ו שנים, בט' כסליו תש"ז ומנו"כ באיליג. או אז הובנו דברי רבינו באומרו לבתו 'אני בא אליך לזמן קצר'.

וזרעו לברכה

מאשתו הצדקת הרבנית מרת רחל ע"ה אשר האריכה ימים אחרי רבינו. זכה רבינו להעמיד ארבעה בנים וארבעה בנות, ואלה שמותם:
בניו: רבי **נסים** זצ"ל, היה גביר גדול ובעל צדקות. עבר להתגורר בעיר ברשיד וכן בקזבלנקא. רבי **יעקב** זצ"ל, נפטר באיליג. רבי **שלום** זצ"ל, עבר לעיר ברשיד ולקזבלנקא. רבי **יצחק** זצ"ל, עלה ארצה והתגורר בבית שאן.
בנותיו: מרת **זוהרא** ע"ה אשת האדמו"ר הקדוש רבינו אברהם אמזאלאג זיע"א רבה של איליג ומחבר הספר 'ויאמר אברהם' ועוד (כת"י). מרת **פריחא** ע"ה אשת רבי ואעיש כנאפו זצ"ל הי"ד, עברה לקבלנקא, בעלותה לארץ התגוררה בחיפה. מרת **אסתר** ע"ה אשת רבי יעיש ביטון זצ"ל, עברה לברשיד ובעלותה ארצה התגוררה בלוד.

מרת **חנינא** ע"ה אשת הצדיק המופלא רבי יעקב שריקי זיע"א (בן הצדקת טאנא ע"ה אחות רבינו), בעלותה ארצה התגוררה במבשרת ציון ובירושלים.

זכות הצדיק תעמוד לנו ולכל ישראל אחינו אכי"ר